

dr. Noszkay Erzsébet egyetemi magántanár, főiskolai tanár – Hardicsay Péter adjunktus, doktorandusz, nemzetközi mester:

A sakk stratégiai szemlélete és a válságmenedzsment – analógiák

Abstract: Dr. Noszkay Erzsébet professor – Hardicsay Péter associate professor, international master: Strategical view of chess and crisismanagement – analogies

Our area is speaking about the accelerated pace of life and about its coping. We need keeping the progresses under controll. How to do it? Take the strategical view of chess, the „positional sence”. This view together with the heuristical searching methodology will be incorpored into individuals personality, will enriched it. We use the methodology of the logical ability development for the perception and management of the crisis situations. We need take the, speedest and the most economical and

rational way. We need tiny investigation, need learn the basic of chess, in about 3 month and learn some chess analogies together with practical life analogies for the same case. So we can build a special view for us and use it for the strategical planing and for the crisis- and changing management. Key words: chess-analogies, crisis and changing-management, strategical view and planing, chess view, coping with accelerated pace,

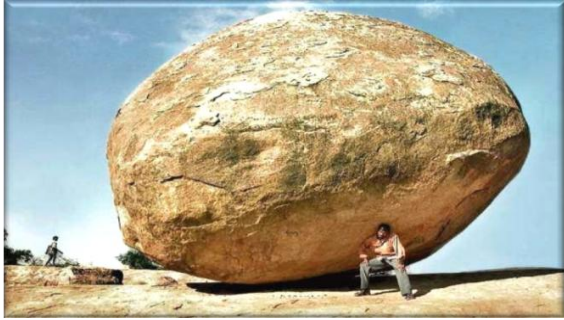
Korunk és a közeljövő története

Korunk és a közeljövő története a gyorsulásról és annak kezeléséről (kezelhetőségéről) szól. Korábban a háború gyorsasága megegyezett a leglassabb haderőnem gyorsaságával. Ma, a modern haderőnemek világában a háború akár néhány perc alatt is véget érhet, ugyanez a gyorsaság érvényes globalizált világunk egyes gazdasági és üzleti folyamataira, eseményeire is. Hogyan „tarthatjuk irányításunk alatt” a folyamatokat?

A válság menedzsmentje

A mai helyzet leírását a globális pénzügyi válság, a vállalatok, intézmények válságjelenségei, sőt a családok és az egyén válsága jellemzi. A szervezeti válságok, változások észleléséhez, kezeléséhez szükség van speciális képességek kialakítására.

Az egyén és a cégek küzdelme a válsághelyzettel

Hogyan válhatunk „Atlasszá” cégünk számára? Alapkérdés, hogy a cégeknek és az egyének mekkora erőforrás befektetésével kell megküzdeniük a válsághelyzettel? Az erőforrás mozgósítása válsághelyzetben nehezebb, mint „békeidőben”.

A sakk látásmódja

A sakk sajátos látásmódja az *állás-megítélés*en alapszik, (heurisztikus értékelő-függvényt használ). A látásmód beépül a sakkozni tudó ember gazdagodó személyiségébe.

A válsághelyzet megoldásának javasolata, egyben a leggazdaságosabb és legésszerűbb befektetés a jövőbe

1. A sakk stratégiai szemléletének alkalmazása, amihez a *sakk alapjainak elsajátítására van szükség*. (dr. Emanuel Lasker idején - a XX. század elején - még 200 óra elegendő volt). A sakk tanulása a hazai populáció számára *a meglévő oktatási palettán belül megoldható és célszerű lenne*. (Ezt a lehetőséget a legjelentősebb világhatalmak, sőt a hatást felismerő kisebb országok már alkalmazzák; - elsősorban az intézményes képzés keretében.) A sakktanulás mellőzése Magyarországon *versenyhátrányt okoz*.

2. Az *általános stratégiai tervezési kompetencia szintet a logikai képességfejlesztés módszerének elsajátításával lehet leggyorsabban és leggazdaságosabban elérni*. [Hardicsay-2008, 2010]

A sakk alapjai elsajátításának időszükséglete és a továbblépés lehetősége

Ma az alapok elsajátítása 3 hónap és egy év közötti idő alatt megtörténhet. [Hardicsay -2009] Ezzel azonban a tanulók (mindegyik korcsoport) még nem érték el a *sakk stratégiai tervezési kompetencia szintjét*, de megteremtődött az alapjuk. A felsőoktatásban már jók az esélyek a stratégiai gondolkodás elsajátítására. Fontos hozadék minden korcsoport szintjén: a sakk oktatásában résztvevők megtanulnak tanulni is!

A sakk megkedvelése folyamatos önképzésre ösztönzi a tanulókat.

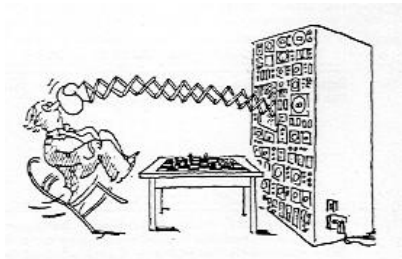
A sakktudás sajátos előnyei

A sakkozók több ezer, a mesterek már több tízezer „jelentéssel bíró sémát” [Kaszparov -2005] tudnak megjegyezni. Ez adja az alapját a problémák megoldásának.

A számítógépes programok nem sémákban gondolkodnak, így az *intuitív döntésekre* nem képesek!

A problémamegoldás *gépi útja* számos esetben nem eléggé megbízható, illetve nem gyors és gazdaságos, a versenyszituációban nem ajánlható.

Az intuitív (*emberi*) döntések alapját képezi az a tudás, melynek kisebb részben explicit és arányaiban nagyobb részben tacit tudásból töltekezik.

Az emberi tudás kialakulás folyamata és a humántőke

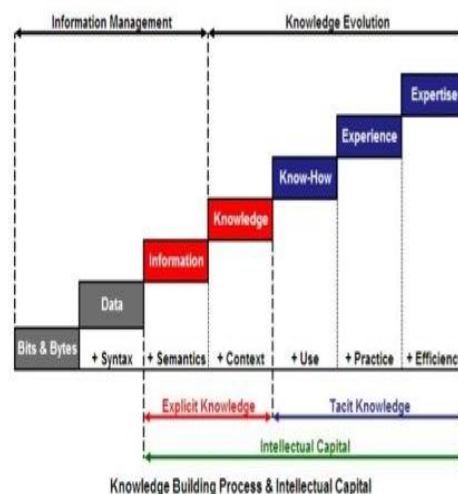
[Forrás: Garsett Larosse <http://webassistant.com>.] A rejtett tudás előhívása, „mozgósítása” képezi a humán erőforrások tartalékát. A mozgósítás jelentősége válsághelyzetben (is) nő és a cégstratégia részévé válik.

A válság kialakulásakor mire van szükségünk és miért alkalmazzuk erre a sakkot?

1. Gyors észlelésre
2. A baj haladéktalan tudatosításában
3. A jól „fókuszált” – és ha kell, drasztikus – cselekvésre [Noszkay -2009]

A gyors észleléshez *komplex képességekkel* kell rendelkezni, (ez utóbbiak a sakk módszerével jól fejleszthetők, „élesíthetők”); A gyors reagálás, tudatosítás, gazdaságos és gyors döntéshozatal képességei a sakk tanulása által változtatott szemléletmód (fejlődő állásmegítélés).

Knowledge vs Intellectual Capital

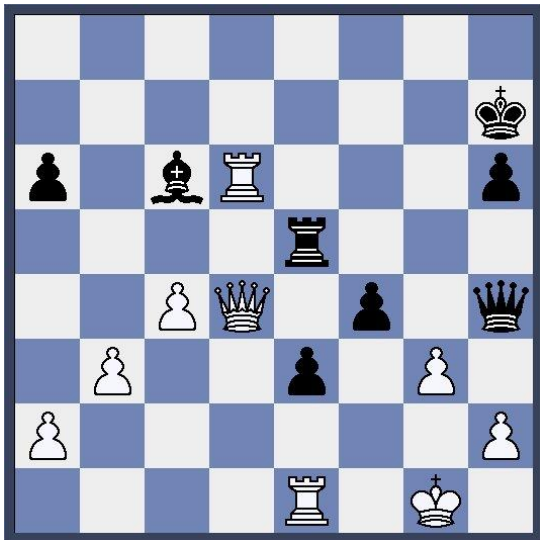

Sakk, a gyakorlati élet és az analógiák összefüggése

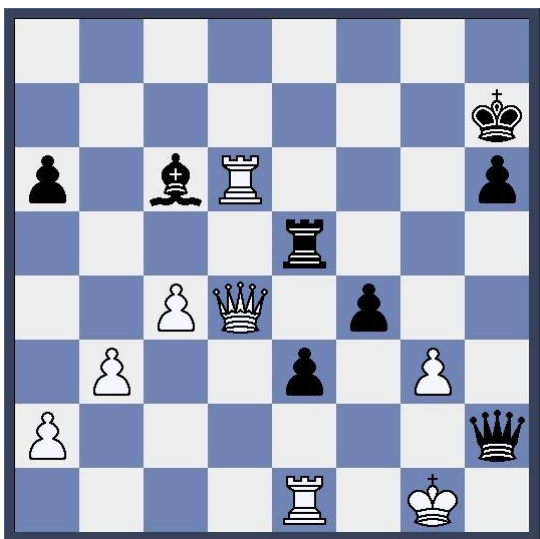
A sakk és a gyakorlati élet közötti kapcsolatot képezik és építik azok az *analógiák*, melyek a sakk és a különböző tudományterületek jellegzetes példáit dolgozzák fel.

Analógia példa a stratégiai példatárból

Jelen példánkban (*Loránd – Bíró, Gotthard, 2010*) a világos bábok birtokosa nyert pozícióban időzavarba (azaz gyors lépési kényszerhelyzetbe) került. Nem koncentrált, figyelt a király biztonságára és a vízszintes kötésre épített, ugyanis 52..fxg3 nem megy a sötét vezér védtelensége miatt, továbbá 52..Bg5-re 53. Bxe3 védene. Azonban nagy meglepetés érte!

Következett 52..Vxh2+! és matt két lépésben.

Milyen analógiát alkalmazhatunk jelen esetre? A pályázati tenderek területéről. A legnagyobb anyagi áldozattól sem szabad visszariadni a cél elérése érdekében. A kétszereplős versenyhelyzetben a minden paraméterben fölényben lévő fél, akinek a tendernyerése már biztosnak látszott, figyelmetlensége miatt formai hibát követett el. Ezért a biztos megrendelést a másik fél nyerte el.

Az analógia példák érvényesülése és a gyors reagálású stratégia

Az analógiák kidolgozása oktatói/facilitátori feladat. (Különböző me-

nedzsment területeken (pl. a marketing, a logisztika, a médiatudomány, az értékesítés, vezetés- és szervezéstudomány, válságmenedzsment, stb. egyaránt hatásosan alkalmazhatók és a transzferhatás is érvényesül.)

A stratégiai döntéshozók álma a versenytársak döntéshozatali képességeinek felülmúlása (gyors reagálású stratégia).

Hogyan hasznosul az analógiák szakterületén megszerzett tudásunk?

A válsághelyzetek megoldása válságmenedzser alkalmazását teszi szükségessé.

A válságmenedzserrel való szakmai együttműködés, illetve a menedzsment „válság érzékenységének” fejlesztése, a stratégiai tervezésben, illetve a projektek kialakításában megszerzett tudása a cég versenyképességét döntően és tartósan javítja.

A sakk-analógiák és csatlakozás az EU programokhoz

Az EU Lisszaboni Szerződésében megfogalmazódott a „tudás Európája” program.

Ennek mind a három fő dimenziójában, az ismeretek megszerzésében, az uniós polgárrá válásban és a munkavégzéshez szükséges kompetenciák elsajátításában az analógiák tanulása jól hasznosítható.

Források

- Eriksen, T.H.[2009]: A pillanat zsarnoksága
- Garsett, L. <http://webassistant.com>.
- Hardicsay, P.[2008]: Sakkedző
- Kaszparov, G.[2005]: Hogyan utánozza az élet a sakkot

- Noszkay,E.[2009]: Változás- és válságmenedzsment az alapoktól
- Noszkay,E.[2008]: A sakk – stratégiák, mint analógiák és modellek (A sakktanítás szerepe a menedzsmenttudatosság fejlesztésében)
- Képek, rajzok: internet